

Meie 29.05.2025 nr 3-10/39

Vastus vaidlustusele riigihankes 292611

Vaidlustaja:

Green IT OÜ
Registrikood: 11306239
Mustamäe tee 3, Tallinn
info@greenit.ee, hange@telia.ee

esindaja: Asko Pukk

AS SEB Liising
Registrikood 10281767

Hankija:

**Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja
arenduskeskus**
registrikood: 70008440
Mäealuse 2/2, 12618 Tallinn
telefon: 612 6200
e-post: smit@smit.ee

Hankija esindaja

Tanel Teras
e-post: tanel.terase@smit.ee
telefon: 5911 6527
Esindusõiguse alus: peadirektori 29.11.2024
otsus nr 1-1/88 „Õiguse ja hangete osakonna
põhimäärus“ p 3.5

HANKIJA TAOTLUSED

- jätta vaidlustus läbi vaatamata RHS § 192 lg 3 p 5 alusel;
- alternatiivselt jätta vaidlustaja taotlused rahuldamata ning jätta menetluskulud vaidlustaja kanda.

1. ASJAOLUD

- 1.1 Hankija vaidleb vaidlustusele vastu täies ulatuses.
- 1.2 Hankija tunnistas oma 19.05.2025 otsusega nr 3-17/270 minikonkursi „850 A1 lauaarvuti rentimine“ (viitenumber 292611) kehtetuks (edaspidi Otsus).
- 1.3 Otsuses selgitas hankija järgnevaid asjaolusid:
 - 1.3.1 Hankija minikonkursi pakkumuse esitamise ettepaneku lisas 2 (tehniline kirjeldus) punktis „Protsessor/CPU“ on toodud järgmine tingimus: vähemalt 30 000 punkti „PassMark Performance Test’is“ „PerformanceTest 10“ tarkvaraga <https://cpubenchmark.net> veebilehel paiknevale infole.
 - 1.3.2 Seni on hankija tõlgendanud seda tingimust, et pakutava protsessori keskmine skoor peab ületama 30 000 punkti (eelmainitud veebilehel on vastavale näitajale viite „average CPU mark multithread rating“).
 - 1.3.3 Vaidlustaja AS Atea märgib oma vaidlustuses, et hankija ei ole vastava tingimuse juures märkinud keskmise skoori nõuet ning tehnilises kirjelduses märgitud viidet on võimalik tõlgendada ka selliselt nagu seda teeb AS Atea, **ent taolise tõlgenduse korral ei saa hankija seadmeid sellises konfiguratsioonis nagu hankijale vajalik.**
 - 1.3.4 Seega on hankija teinud vea ja märkinud tehnilisse kirjeldusse ebatäpse tingimuse, mida on võimalik mitmeti tõlgendada nagu nähtub hankija tehtud otsusest ja AS Atea poolt esitatud vaidlustusest.
 - 1.3.5 Hankijal on vaja seadmeid, mille „average CPU mark multithread rating“ skoor on vähemalt 30 000.
 - 1.3.6 Eelneva põhjal otsustab hankija minikonkursi pakkumuse esitamise ettepaneku dokumendi punkti 6.2 alusel minikonkursi „850 A1 lauaarvuti rentimine“ (292611) RIT raamlepingu nr 5-3/24-0288-1 alusel kehtetuks tunnistada, **sest minikonkursi alusdokumentide muutmine pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva ei ole enam võimalik.**
- 1.4 Hankijal ei olnud pakkuja AS Atea ärisaladuse osana võimalik otsuses täpsemalt kirjeldada AS Atea kahest esitatud pakkumusest soodsama pakkumuse esemeks olevate seadmete mudelit ja marki või täpseid tehnilisi näitajaid, mis vastava mudeli ja margi võimaldaks tuvastada. Hankija ei saa vastavaid andmeid avaldada ka käesolevas vaidlustuses, ent vastavad andmed on vaidlustuskomisjonile riigihangete registris AS Atea soodamast pakkumusest kättesaadavad.
- 1.5 Hankija on otsuses ülal viidatu kohaselt selgelt toonud välja, et hankemenetluse kehtetuks tunnistamise põhjus seisneb asjaolus, et eksliku vastavustingimuse sõnastuse tõttu oleks hankija hankemenetlusega jätkamisel sunnitud rentima seadmeid, mida hankija ei vaja. Hankija on otsuses selgitanud, et hanke vastavustingimusi enam õiguspäraselt muuta ei saa ning nende muutmata jätmisel peaks hankija rentima seadmeid, mis ei ole hankijale vajalikus konfiguratsioonis, viidates AS Atea pakkumusele ja selle vastavaks tunnistamise problemaatikale. Vaidlustaja on vaidlustuses meelevaldselt esitanud üksnes ühe põhjenduse osa, et menetlust ei saa õiguspäraselt lõpuni viia, ning endale sobivalt jätnud märkimata, et hankija tegelikult selgitas otsuses põhjendatud vajaduse sisu oluliselt laiemalt ning hankija põhjendatud vajadus seisnes asjaolus, et hankija poleks hankemenetlusega jätkamisel saanud oma vajadustele vastavaid seadmeid (AS Atea soodsama pakkumuse tagajärjel). Asjaolu, et vaidlustaja on otsusest lugenud ekslikult välja, et ainus põhjus hanke kehtetuks tunnistamiseks on võimatus menetlus õiguspäraselt lõpuni viia, on loomulikult kahetsusväärne.
- 1.6 Vaidlustajale on teada, et AS Atea kahest pakkumusest soodsam on ka vaidlustaja pakkumusest soodsam, mistõttu on vaidlustajale teada, et juhul, kui AS Atea soodsam pakkumus tunnistataks vastavaks, sõlmitaks hankeleping AS Atea-ga. Seetõttu on ka

täielikult vale vaidlustaja väide, et hankemenetlusega jätkamisel sõlmitaks hankeleping temaga ning võimatu on saavutada vaidlustaja väidetavat eesmärki ja huvide kaitset, et leping sõlmitaks temaga. AS Atea on oma sama hankemenetluse 13.05.2025 vaidlustuses, mis on edastatud ka vaidlustajale, selgitanud punktis 11 järgmist: „*Oluline on esile tuua, et Kolmanda isiku pakkumus 549 001,49 eurot on oluliselt kallim tagasi lükatud Vaidlustaja pakkumusest 514 080 eurot.*“ Miks vaidlustaja väidab, et hindamiskriteeriumi madalaim maksumus korral sõlmitaks hankeleping just temaga, kuigi tema pakkumus ei olnud talle teadaolevalt soodsaim, jääb tervikuna arusaamatuks.

- 1.7 Hankija hinnangul on AS Atea esitanud kaks pakkumist vaidlustatud menetluses oportunistlikult – üks pakkumus vastab vastava raamlepingu alusel hankijate ja pakkujate üldlevinud arusaamast kõnealusest CPU vastavustingimusest (ehk „average CPU mark multithread rating“ skoor, millele viide vastavustingimustes puudus) ning teine pakkumus vastab rangelt grammatilisele tõlgendusele eelkirjeldatud CPU vastavustingimusest – kas CPU on tarkvara testversioon 10-ga saanud vähemalt 30 000 punkti. Arvestades AS Atea käsitlust, millega hankija on sunnitud nõustuma, puudub vastavustingimuses igasugune viide näitajale „average CPU mark multithread rating“, mis on vastava tingimuse üldlevinud käsitlus olnud. Sisuliselt oli vastavustingimustes ebaõige viide. Seega pidanuks hankija oma eksimuse tuvastamisel vastavustingimuste sätestamisel tunnistama AS Atea soodsaima pakkumuse vastavaks, sest see vastas ekslikult kirjeldatud vastavustingimusele. Nagu hankija oma otsuses ka selgitas (ülal p 1.2.3) saanuks hankija sel juhul seadmed sellises konfiguratsioonis, mis ei vasta hankija vajadustele.
- 1.8 Vaidlustaja on vaidlustuses asunud üllatavale seisukohale, hankijal on võimalik siiski tugineda mitte alusdokumentides sätestatud CPU vastavustingimustele, vaid üldlevinud käsitlusele vastavast tingimusest. Taoline mõte erineb pikaajaliselt vaidlustuskomisjoni ja kohtute praktikast, mille kohaselt tuleb kahtluse korral tõlgendada tingimust pakkuja kasuks ning ignoreerib täielikult asjaolu, et AS Atea soodsam pakkumus täitis alusdokumentides sätestatud vastavustingimuse ka igasuguse tõlgendamisevajaduseta. Hankija hinnangul ei saa lugeda õigeks ja õiguspäraseks tingimuse sätestamata käsitlust pelgalt põhjusel, et paljud isikud on pika aja jooksul eksimuses olnud ja tingimust vääralt tõlgendanud.
- 1.9 Arvestades, et vaidlustajale on AS Atea varasem vaidlustus kätte toimetatud ning vaidlustaja on selle kohta ka seisukoha kujundanud, jääb tervikuna arusaamatuks ka vaidlustaja väide, et vastavustingimuse tõlgendus, mille korral AS Atea soodsam pakkumus on vastav, on üksnes hankija tõlgendus olukorras, kus see oli kogu AS Atea vaidlustuse keskne mõte ning sel eesmärgil esitas AS Atea ka vaidlustaja edukaks tunnistamise otsuse kehtetuks tunnistamise taotluse.
- 1.10 Hankija selgitab, et veebilehel <https://cpubenchmark.net> on „PerformanceTest 10“ tarkvaraga testimisele viide üksnes ühes tabelis, mis AS Atea soodsama pakkumuse puhul sisaldas testi tulemusi nii alla kui üle 30 000 punkti, ent mille keskmine näitaja (average CPU mark multithread rating) oli alla 30 000 punkti. Kuivõrd AS Atea pakutud toote puhul esines vähemalt üks test, mille väärtus oli üle 30 000 punkti, ei saanuks hankija õiguspäraselt teha ühtegi muud otsust kui AS Atea pakkumus vastavaks tunnistada, sest vastav seade on vähemalt ühes CPU testis saanud üle 30 000 punkti „PerformanceTest 10“ tarkvaraga. Kuivõrd AS Atea pakkumus on vastavas osas ärisaladus, ei saa hankija käesolevaga vastavaid andmeid esitada, ent vaidlustuskomisjon saab hankija väiteid kontrollida, sisestades AS Atea soodsama pakkumuse esemeks olevate seadmete CPU andmed viidatud veebilehel.
- 1.11 Vaidlustaja on eksitavalt üritanud ka väita, et hankija on hankemenetluse kehtetuks tunnistanud üksnes pakkumise esitamise ettepaneku p 6.2.3 alusel, kuigi hankija on oma otsuses selgitanud, et tunnistab hanke kehtetuks pakkumise esitamise ettepaneku punkti 6.2 alusel põhjendatud vajaduse esinemise tõttu ning seejärel selgitanud, et hankemenetlusega

jätkamisel saaks hankija seadmed konfiguratsioonis, mis ei vasta hankija vajadustele ning vastavustingimusi hankemenetluse praeguses etapis ei saanud enam muuta. Hankija täpne sõnakasutus oli järgnev: „*Kuna pakkumuste esitamise tähtpäev on möödunud, et ole hankijal võimalik enam vastavat tingimust täpsustada ja seega ka minikonkurssi õiguspäraselt lõpuni viia.*“ Mõistlik isik pidi aru saama, et hankija viide minikonkurssi õiguspärase lõpuleviimisele oli suunatud sama lause esimeses pooles viidatud vastavustingimuste muutmise õigusvastasusele pärast pakkumuste laekumist, mitte õiguslikule võimatusele hanke tulemusena hankeleping sõlmida (ja rentida asju, mida hankijal pole vaja).

- 1.12 Hankija otsusest nähtub selgelt ja ühemõtteliselt, et:
 - 1.12.1 hankijal on vaja rentida seadmeid, mille „average CPU mark multithread rating“ skoor on üle 30 000 punkti;
 - 1.12.2 hankija on CPU vastavustingimuse sõnastanud selliselt, et vastavad on ka pakkumused, mille „average CPU mark multithread rating“ skoor on alla 30 000 punkti;
 - 1.12.3 hankijal ei ole võimalik vastavustingimusi hanke vastavas etapis muuta;
 - 1.12.4 hankija oleks sunnitud hankega jätkamisel rentima seadmeid konfiguratsioonis, mis ei vasta hankija vajadustele.
- 1.13 Kuigi hankija ei ole otsuses otsesõnu öelnud, et hankija tunnistaks hankemenetluse jätkamisel vastavaks ja edukaks AS Atea pakkumuse, peaks selline järeldus olema hangete valdkonnas tegutsevate isikute arusaadav, sest kui AS Atea soodsaime pakkumuse oli ainus, mis esitati vastusolus varasema üldlevinud tõlgendusega vaidlusalusest CPU vastavustingimusest ning hankija oleks hankemenetlusega jätkamisel sunnitud hankima enda vajadustele mittevastavas konfiguratsioonis seadmeid, siis tõepoolest peaks hankija ühtlasi ka kehtetuks tunnistama vaidlustaja edukaks tunnistamise otsuse ning tegema uue otsuse AS Atea soodsaime pakkumuse vastavaks ja edukaks tunnistamise kohta.
- 1.14 Hankija nõustub, et alati saab otsuseid kellegi subjektiivsel hinnangul paremini põhjendada, ent hankija ei nõustu vaidlustaja väitega, otsuses puuduvad põhjendused, mis võimaldaks hinnata otsuse õiguspärasust ning seetõttu on otsus põhjendava osa puudumise tõttu õigusvastane ja kuulub tühistamisele. Hankija on seisukohal, et arvestades hankija piiratud võimalusi viidata veel edukaks tunnistamata AS Atea pakkumuse esemeks olevatele seadmetele, sisaldab otsus põhjendavas osas selgitusi selle kohta, milles seisneb hankija põhjendatud vajadus hankemenetlus kehtetuks tunnistada.
- 1.15 Hankija peab vajalikuks vaidlustajale selgitada, et hankija ei pelga ühtegi vaidlustust ning kindlasti ei kasuta hankija hankemenetluse kehtetuks tunnistamist vahendina vaidlustuse vältimiseks. Hankija kaalutlused on pragmaatilised ning ei ole suunatud pakkujate alavääristamisele nagu vaidlustaja viitab. Hankija tunnistab hanke kehtetuks, kui selleks esineb õiguslik alus ja põhjendatud vajadus ning hankega ei ole võimalik mõistlikult taotletavat eesmärki saavutada. Olukorras, kus hankija on pärast pakkumuse esitamise tähtaega tuvastanud oma eksimuse vastavustingimuste sätestamisel võrreldes oma tegelike vajadustega, oleks ebamõistlik hankemenetlusega jätkata, tunnistada vastavaks ja edukaks AS Atea soodsaime pakkumuse ning alles seejärel tunnistada hanke kehtetuks või sõlmida hankeleping AS Ateaga lepingu esemele, mille järgi hankijal puudub vajadus.

2. ÕIGUSLIKUD PÕHJENDUSED

- 2.1 RHS § 197 lg 1 p 8 kohaselt lõpeb vaidlustusmenetlus vaidlustuskomisjoni otsusega jätta vaidlustus osaliselt või täielikult läbi vaatamata, kui ilmnevad käesoleva seaduse § 192 lõikes 3 sätestatud alused. RHS § 192 lg 3 p 5 kohaselt jätab vaidlustuskomisjon vaidlustuse läbi vaatamata ja tagastab selle oma otsusega vaidlustajale, kui hankija on tunnistanud vaidlustatud riigihanke menetluse või otsuse kehtetuks või vaidlustaja väidetud

õigusrikkumine on kõrvaldatud. Kuna hankija on hankemenetluse kehtetuks tunnistanud, tuleb vaidlustus jätta läbi vaatamata.

- 2.2 Lisaks vaidlustuse läbivaatamata jätmise aluste esinemisele puudub vaidlustajal kaebeõigus. Ei esine ühtegi RHS § 185 lg 2 alust vaidlustuse esitamiseks. Vaidlustaja väidab, et on esitanud vaidlustuse RHS § 185 lg 2 p 8 alusel, sest tegu on otsusega, mis võib rikkuda vaidlustaja õigusi või kahjustada tema huvisid, sest hankija sõlmiks vaidlustaja arvates hankelepingu temaga, ent nagu eelnevalt selgitatud, vaidlustajal puudub perspektiiv, et hankeleping sõlmitaks temaga tulenevalt asjaolust, et vaidlustaja ei ole hankemenetluses esitanud soodsaimat vastavat pakkumust. Asjaolu, et hankemenetluse kehtetuks tunnistamisele eelnevalt ei tunnistanud hankija menetlusökonoomika põhimõttest lähtuvalt kehtetuks vaidlustaja edukaks tunnistamise otsust ning vaidlustaja oli formaalselt hankemenetluse kehtetuks tunnistamise hetkel edukas pakkuja, on antud asjaoludel ebaoluline. Isegi kui vaidlustuskomisjon tunnistaks hankija otsuse kehtetuks, teeks hankija samasisulise uue otsuse, kõrvaldades mistahes võimalikud vaidlustuskomisjoni etteheited otsuse põhjendusele, sest hankija ei pea menetlusökonoomikast lähtuvalt mõistlikuks jätkata hankemenetlusega kuni AS Atea hankija vajadustele mittevastava pakkumuse edukaks tunnistamiseni, et seejärel ikkagi hankemenetlus kehtetuks tunnistada.
- 2.3 RHS § 198 lg 5¹ kohaselt kui vaidlustusmenetlus lõpeb käesoleva seaduse § 197 lõike 1 punkti 8 alusel põhjusel, et hankija on tunnistanud vaidlustatud riigihanke menetluse või otsuse kehtetuks või vaidlustaja väidetud õigusrikkumise kõrvaldanud, mõistab vaidlustuskomisjon oma otsusega hankijalt vaidlustaja kasuks välja vaidlustaja tasutud või tasumisele kuuluva eksperditasu ja lepingulise esindaja kulud põhjendatud ja vajalikus ulatuses, välja arvatud juhul, kui vaidlustatud riigihanke menetluse või otsuse kehtetuks tunnistamine või õigusrikkumise kõrvaldamine ei olnud tingitud vaidlustuse esitamisest. Kuivõrd käesoleval juhul ei ole riigihanke menetluse kehtetuks tunnistamine seotud esitatud vaidlustusega, sest kehtetuks tunnistamine eelnes vaidlustusele, siis tuleb menetluskulud jätta vaidlustaja kanda.
- 2.4 Alternatiivselt, juhul kui vaidlustuskomisjon peaks leidma, et vaidlustus ei tule jätta läbi vaatamata ning vaidlustajal on kaebeõigus, palub hankija jätta vaidlustaja taotlused rahuldamata, sest hankija otsuses on piisavalt selgitatud, miks esineb põhjendatud vajadus hankemenetlus kehtetuks tunnistada ning ebaõige oleks järeldus, et otsus selliseid selgitusi ei sisalda. Hankija palub seejuures arvestada, et ei saanud otsuses viidata AS Atea ärisaladuseks olevale teabele, mis piiras hankija võimalusi otsuse põhjendavas osas.
- 2.5 Hankija on seisukohal, et otsus põhjendatud, mistõttu tuleb vaidlustuse läbivaatamise korral jätta otsus kehtima ja vaidlustaja taotlused rahuldamata. Hoolimata asjaolust, et haldusmenetluse seaduse § 2 lg 2 kohaselt ei ole riigihangete teostamine ja vaidlustuste lahendamine riigihangete seaduse tähenduses haldusmenetlus, tuleks hea halduse põhimõtetest ja analoogiast lähtudes jõuda Tallinna ringkonnakohtu 14.12.2023 otsuse 3-22-892/51 punktis 9 väljendatuga samale seisukohale: „Kuna kolmandad isikud pakkusid madalamat hinda kui kaebaja, siis oli nende pakkumise edukaks tunnistamine samuti õiguspärane, sest konkursitingimuste järgi tunnistatakse edukaks madalaima hinnaga pakkumine. Kuigi vaidlusalune otsus on põhjendamatult, on see sisuliselt õiguspärane ja üksnes põhjendamispuuduste tõttu ei ole põhjust otsust praeguses asjas tühistada, sest kohus on saanud kontrollida otsuse aluseks olevaid asjaolusid ja vastustajal tuleks otsuse tühistamisel võtta vastu uus samasisuline otsus (HMS § 58).“

- 2.6 Hankija selgitas eelnevalt põhjuseid, miks otsuse kehtetuks tunnistamise korral oleks hankija sunnitud tegema uue samasisulise otsuse. Kuivõrd vaidlustuskomisjonil on võimalik kontrollida, et hankija vastuses esitatud asjaolud esinesid otsuse tegemise ajal ning hankija otsus on sisuliselt õiguspärane, tuleks hankija otsus jätta kehtima sõltumata põhjendava osa õiguspärasusest. Sellist käsitlust toetab ka vaidlustuskomisjoni senine praktika näiteks 28.09.2012 otsuses asjas nr 162-12/134163, kus vaidlustuskomisjon on punktis 14 leidnud järgnevat: „*Vaidlustuskomisjon seisukohal, et kuna koos pakkumusega ei esitatud HT osa III p 2.3 alapunktis 4 nõutud AMX Designer tunnistust ei saaks Hankija ka juhul, kui vaidlustuskomisjon tunnistaks Hankija 11.07.2012 Käskkirja kehtetuks motivatsioonivigade tõttu, teha RHS § 39 lg-dest 1 ja 4.1 tulenevalt teistsugust otsust. Seetõttu jätab vaidlustuskomisjon Hankija 11.07.2012 Käskkirja Vaidlustaja kvalifitseerimata jätmise osas kehtetuks tunnistamata, lähtudes ka menetlusökoonoomia põhimõttest. Seejuures tugineb vaidlustuskomisjon Riigikohtu halduskolleegiumi 14.05.2002 otsusele asjas nr 3-3-1-25-02, mille kohaselt õigusi rikkuva ja õigusvastase haldusakti võib menetlusökoonoomia põhimõttest tulenevalt jätta tühistamata juhul, kui pärast haldusakti tühistamist tuleks samasisuline akt igal juhul uuesti välja anda.*“
- 2.7 Kuivõrd hankija ei saaks teha vaidlustatud hankemenetlusega jätkamisel uut teistsugust otsust arvestades asjaolu, et hankija ei soovi rentida seadmeid, mis ei vasta hankija vajadustele, on menetlusökoonoomika põhimõttest lähtudes põhjendatud jätta vaidlustatud hankija otsus kehtima.
- 2.8 Hankija alternatiivse taotluse rahuldamise korral palub hankija jätta menetluskulud vastavalt RHS § 198 lõikele 4 vaidlustaja kanda.
- 2.9 Hankija juhib vaidlustuskomisjoni tähelepanu ka asjaolule, et hankija ei ole käesolevas vastuses esitanud ühtegi uut ja vaidlustajale seni teadmata asjaolu, mida vaidlustaja hangete valdkonnas tegutseva isikuna, hankija otsustest või AS Atea vaidlustusest samas hankemenetluses juba varasemalt ei teadnud. Samuti on mõistmatu, miks ei ole vaidlustaja otsuse õiguspärasuses kaheldes küsinud hankijalt ühtegi küsimust enne otsuse vaidlustamist, raisates vaidlustuskomisjoni ressursi.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tanel Terase
jurist

Lisa:

1. peadirektori 29.11.2024 otsus nr 1-1/88 „Õiguse ja hangete osakonna põhimäärus“
2. Otsus